

Наукові перспективи
Видавнича група

СУЧАСНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАУКИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

у рамках роботи Видавничої групи
"Наукові перспективи"

Матеріали XXI Міжнародної науково-
практичної конференції (07 червня 2022 року,
м. Дебрецен (Угорщина) дистанційно)

В Мирного неба!
Вільної України!

Міжнародний економічний інститут (Есеніце, Чехія)
Central European Education Institute (Братислава, Словаччина)
Національний інститут економічних досліджень (Батумі, Грузія)
Казахський національний університету імені аль-Фарабі (Казахстан)
Інститут філософії та соціології Національної Академії Наук
Азербайджану (Баку, Азербайджан)
Батумський навчальний університет навігації (Батумі, Грузія)
Регіональна Академія Менеджменту (Казахстан)
Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея докторів
наук з державного управління» (Київ, Україна)
Громадська організація «Асоціація науковців України» (Київ, Україна)
Університет Новітніх Технологій (Київ, Україна)
у рамках Видавничої групи «Наукові перспективи»

СУЧАСНІ АСПЕКТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ НАУКИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Матеріали XXI-ої Міжнародної науково-практичної конференції

(07 червня 2022 року, у м. Дебрецен (Угорщина), дистанційно)

2022 р.

International Economic Institute s.r.o. (Jesenice, Czech Republic)
Central European Education Institute (Bratislava, Slovakia)
National Institute for Economic Research (Batumi, Georgia)
Al-Farabi Kazakh National University (Kazakhstan)
**Institute of Philosophy and Sociology of Azerbaijan National Academy of
Sciences (Baku, Azerbaijan)**
Batumi Navigation Teaching University (Batumi, Georgia)
Regional Academy of Management (Kazakhstan)
**Public Scientific Organization "Ukrainian Assembly of Doctors of Sciences
in Public Administration" (Kyiv, Ukraine)**
**Public Organization Organization "Association of Scientists of Ukraine"
(Kyiv, Ukraine)**
University of New Technologies (Kyiv, Ukraine)
within the Publishing Group "Scientific Perspectives"

MODERN ASPECTS OF MODERNIZATION OF SCIENCE: STATUS, PROBLEMS, DEVELOPMENT TRENDS

Materials of the 21th International Scientific and Practical Conference

June 7, 2022, Debretsen (Uhorshchyna) remotely

2022

УДК 001.3-048.35:0/9](06)

C91

Схвалено до друку Президією Громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення № 1/6-22, від 02.06.2022)

Матеріали конференцій індексуються у міжнародній пошуковій системі Google Scholar

Організаційний комітет конференцій:

І.В. Жукова - канд. н. держ. упр., доц.; *Є.О. Романенко* - д-р держ. упр., проф., Заслужений юрист України; *О.М. Непомнячий* - д-р держ. упр., проф., Заслужений будівельник України; *О.І. Дацій* - д-р економ. н., проф., Заслужений працівник освіти України; *В.Л. Федоренко* - д-р юр. н., проф., Заслужений юрист України; *О.М. Макаренко* - д-р мед. н.; *Маркета Павлова* – директор Міжнародного економічного інституту (Прага, Чехія); *Юрій Кійков* - доктор інформатики, доктор технічних наук у галузі розвитку освіти (Теплице, Чехія); *Володимир Бачишин* - доцент кафедри економіки (Братислава, Словаччина); *Петер Ошват* - доцент юридичного факультету (Братислава, Словаччина); *Л.С. Ахметова* - доктор історичних наук, професор політології, професор кафедри ЮНЕСКО (Казахстан); *Бадрі Гечбаія* - доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Батумського державного університету ім. Шота Руставелі (Грузія).

Секретар: *А.С. Ковальчук* - здобувач ступеня доктора філософії (PhD).

Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали XXI Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. м. Дебрецен (Угорщина): ГО «ВАДНД», 07 червня 2022 р. 544 с.

У матеріалах XXI-ої Міжнародної науково-практичної конференції висвітлені: проблемні аспекти забезпечення безпеки національної економіки, її стабілізації та сталості, здатності до постійного оновлення, вдосконалення; дослідження щодо здійснення освітнього процесу в закладах післядипломної педагогічної освіти в умовах дистанційного та змішаного навчання; особливості формування соціально-психологічних особливостей «soft skills» у майбутніх психологів; питання пов'язані з протидією проявам корупції, особливо у секторі оборони України.

Матеріали будуть корисними та цікавими науковцям, викладачам, педагогам-практикам, представникам органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачам вищої освіти, громадсько-політичним діячам, а, також, усім, хто цікавиться міжнародним досвідом реалізації інноваційних освітніх процесів.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

© автори, 2022

© Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління», 2022

© Громадська організація «Асоціація науковців України», 2022

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2022

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1.	22
ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ, САМОВРЯДУВАННЯ І ДЕРЖАВНА СЛУЖБА	
Романенко Є.О.	22
<i>ВИЩІ СПЕЦІАЛІЗОВАНІ СУДИ ОТРИМАЛИ ПРАВО РОЗГЛЯДУ СПРАВ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ</i>	
Zhang L.	27
<i>SUSTAINABILITY REPORTING RELEVANT TO CORPORATE GOVERNANCE ATTRIBUTES RELATE? EMPIRICAL EVIDENCE FROM CHINA</i>	
Гуменюк В.В.	30
<i>ДО ПИТАННЯ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ НА ПЕРІОД ВІДБУДОВИ УКРАЇНИ ПІСЛЯ ВІЙНИ</i>	
Дурман М.О., Дурман О.Л.	35
<i>ЗАСТОСУВАННЯ SMART-СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ ПРИ РОЗРОБЦІ СТРАТЕГІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</i>	
Прокопенко Т.П.	40
<i>ЩОДО РОЛІ РЕКРЕАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ</i>	
Юськов Д.С.	46
<i>ОСОБЛИВОСТІ ПОЛЬСЬКОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ</i>	

Юшин С.О. 52
ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО В УКРАЇНІ У СИСТЕМІ КООРДИНАТ СИМБІОТИЧНИХ ВІДНОСИН

СЕКЦІЯ 2. 62
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ

Тирінов А.В. 62
БЮДЖЕТУВАННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

СЕКЦІЯ 3. 68
ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Коковіхіна О.О. 68
НАДМІРНА ДЕБІТОРСЬКА ЗАБОРГОВАНІСТЬ ЯК ЗАГРОЗА ФІНАНСОВІЙ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМСТВ

СЕКЦІЯ 4. 72
ЕКОНОМІКА Й УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Амеліна Н.К., Левіщенко О.С. 72
ВИКОРИСТАННЯ СКОРИНГУ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТРАНСПОРТУ

Белоусова Н.В. 76
ІНТЕГРАЦІЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСНОВНІ СЕГМЕНТИ ЕКОНОМІКИ

Канаш О.Є. 81
ПРИКЛАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ ЧЕРЕЗ НАЛАГОДЖУВАННЯ КООПЕРАЦІЇ З БІЗНЕСОМ

Ляшенко В.І., Трушкіна Н.В., Шипоша В.А. 86
*ФОРМУВАННЯ КЛАСТЕРНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК
СТРАТЕГІЧНОГО ПРІОРИТЕТУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ
УГОРЩИНИ*

Маліцький В.В. 94
*ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ
ЦІНОУТВОРЕННЯ ЗА Ф.РЕМСІ ПРИ ВСТАНОВЛЕННІ
ЦІН НА ПОСЛУГИ З ВИКОРИСТАННЯ ВАНТАЖНИХ
ВАГОНІВ*

Педько А.Б. 98
*ЗМІСТ ТЕХНІЧНОГО ПЕРЕОЗБРОЄННЯ В УМОВАХ
СЬОГОДЕННЯ*

Хорошко О.В. 102
*ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ НА
ПІДПРИЄМСТВАХ ЛІСОВОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ*

**СЕКЦІЯ 5.
КІБЕРБЕЗПЕКА** 107

Топольницький М.В., Шишацький А.В. 107
*МЕТОД КОМПЛЕКСУВАННЯ ОБ'ЄКТИВНИХ ТА
СУБ'ЄКТИВНИХ ДАНИХ НА ОСНОВІ ТЕОРІЇ
СВІДЧЕНЬ ДЕМПСТЕРА–ШЕЙФЕРА*

**СЕКЦІЯ 6.
ГЕОГРАФІЯ** 113

Чепурна Т.Б. 113
*ДО ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ
МЕТОДОЛІГІЇ ВИВЧЕННЯ СЕЛЕВИХ ПРОЦЕСІВ У
ЛОКАЛЬНИХ ОСЕРЕДКАХ*

СЕКЦІЯ 7. 118
КУЛЬТУРА І МИСТЕЦТВО

Гурова І.В. 118
ФАНАТСЬКІ СПІВТОВАРИСТВА (ФАНДОМИ) І РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ПОПУЛЯРНОЇ КУЛЬТУРИ

Костюк Л.Б. 123
МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ МИСТЕЦТВА

Литвинова Є. 127
КРІППАСТА ЯК ФЕНОМЕН СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ

СЕКЦІЯ 8. 131
МЕДИЦИНА

Chernenko I. 131
EPIDEMIOLOGICAL ASPECTS OF THE COMBAT TRAUMATIC BRAIN INJURY (WHO statistics)

Sukhostavets N.P. 133
THE STATE OF THE PLACENTA IN WOMAN WITH ANTENATAL FETAL DEATH

Абу Анзех Дана, Кузнецова М.О. 137
СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА ВПЛИВ ТЕХНОГЕННИХ ЧИННИКІВ НА СТАН РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ ЛЮДИНИ

Капустник В.А., Щербань М.Г., Мельник О.Г., Мішина М.М., Ходош Е.М., Безродна А.І. 143
ПРОБЛЕМА ОПТИМІЗАЦІЯ ТЕРАПІЇ ХРОНІЧНОГО ОБСТРУКТИВНОГО ЗАХВОРЮВАННЯ ЛЕГЕНЬ (ХОЗЛ) З КОМБІНАЦІЄЮ СУПУТНІХ ПАТОЛОГІЙ СЕРЦЯ ТА СУДИН НА ОСНОВІ УПРАВЛІННЯ СТАНОМ МІКРОБІОМУ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Сергета І.В., Макарова О.І., Макаров С.Ю. <i>ПСИХОГІГІЄНИЧНА ОЦІНКА ПОКАЗНИКІВ ВЛАСТИВОСТЕЙ ХАРАКТЕРУ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ ЇХ ЗМІН В ДИНАМІЦІ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ</i>	149
--	-----

СЕКЦІЯ 9. МЕНЕДЖМЕНТ	153
---------------------------------	-----

Колмикова О.О. <i>ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ВАЖЛИВА ЛІДЕРСЬКА ЯКІСТЬ МЕНЕДЖЕРІВ В ГАЛУЗІ МОРСЬКОГО ТА РІЧКОВОГО ТРАНСПОРТУ</i>	153
--	-----

СЕКЦІЯ 10. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА	157
--	-----

Agalarova N.A. <i>CONCEPTUAL BASIS OF STUDYING THE PROBLEM OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGION</i>	157
--	-----

Ahmadoghlu A. <i>BEOWULF, A HERO OR A WARRIOR?</i>	162
--	-----

Aliyev T. <i>ANALYSIS OF THE ACTIVITY OF THE BAKU STOCK EXCHANGE</i>	165
--	-----

Babashova A.A. <i>DEMOGRAPHIC POTENTIAL OF THE ARAN ECONOMIC REGION OF AZERBAIJAN AND EMPLOYMENT PROBLEMS</i>	168
---	-----

Hamidli F.N. 172
*THE IMPORTANCE OF THE FINANCIAL SYSTEM FOR
THE ECONOMIC GROWTH*

Hasanov M.J. 175
*ANALYSIS OF THE CURRENT STATE AND PROBLEMS
OF E-COMMERCE PROFITABILITY DURING THE
COVID-19 PANDEMIC*

Hasanova G.F. 180
*DETERMINATION OF COMPETITIVENESS OF
TOURISM SECTOR IN AZERBAIJAN*

Isayeva R. 183
*LEXICAL REPETITIONS IN ADDITIONAL CONSTRUCTIONS
AS A MEANS OF LEXICAL-SEMANTIC COMMUNICATION*

Sadigov Ali 185
*THE IMPORTANCE OF THE MODERN GREAT SILK
ROAD CONCEPT FOR TURKEY*

Агафонова М.В. 189
*ІДЕНТИФІКАЦІЯ ДРАЙВЕРІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ЧАС*

Ревенко А.Д. 194
*ДЕЯКІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ*

СЕКЦІЯ 11. 199
ПРАВО

Guyvan P.D. 199
*ECTHR RULES ON THE APPLICATION OF LEGAL
CERTAINTY IN LAW ENFORCEMENT*

- Акімов М.О.** 205
*ДО ПИТАННЯ ПРО НЕБЕЗПЕКУ ПЕРЕТВОРЕННЯ
ГУМАНІЗАЦІЇ НА ДЕКРИМІНАЛІЗАЦІЮ (НА
ПРИКЛАДІ ЗАКОНОПРОЄКТА РЕЄСТР. № 6365 ВІД
01 ГРУДНЯ 2021 РОКУ)*
- Дмитришин В.С.** 210
*НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В НАУКОВІЙ УСТАНОВІ*
- Каштан О.В.** 219
*ДЕЯКІ ПИТАННЯ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ
АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА У СФЕРІ
ВИБОРЧОГО ПРАВА*
- Куртакова А.О., Куліш Д.В.** 219
*ПРИПИНЕННЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ЗНАКІВ ДЛЯ
ТОВАРІВ І ПОСЛУГ*
- Куртакова А.О., Куліш Д.В.** 224
*ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ВСТАНОВЛЕННЯ МОМЕНТУ
ВИНИКНЕННЯ ВИКЛЮЧНОГО ПРАВА НА
ВИКОРИСТАННЯ ЗАЗНАЧЕННЯ ПОХОДЖЕННЯ ТОВАРІВ*
- Олейников С.М.** 229
ДЕРЖАВНА ВЛАДА: ЕТИКО-ПРАВОВІ КОРДОНИ
- Піддубна А.В.** 234
*ГЕНЕЗИС РОЗВИТКУ НАУКОВОЇ ДУМКИ ЩОДО
КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ТА СУТНОСТІ
ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ПРАВ УЧАСНИКІВ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ*

Хорватова О.О., Дем'яненко В.С. 241
*ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ДІТЕЙ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ
ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ*

СЕКЦІЯ 12. 246
**ПСИХОЛОГІЯ, ПЕДАГОГІКА, ОСВІТА,
ФІЛОСОФІЯ ТА ФІЛОЛОГІЯ**

Bielova O. 246
*NEUROPSYCHOLOGICAL DIAGNOSIS OF SPEECH
READINESS FOR CHILDREN'S SCHOOL EDUCATION
WITH LOGOPATHOLOGY*

Kolosova H.A. 250
*CRITICAL THINKING OF STUDENTS AS THE BASIS
OF CURRICULUM INTERNATIONALIZATION*

Lemeshko O.O. 254
*COMPREHENSION OF ENGLISH MILITARY
ACRONYMS AND ABBREVIATIONS THROUGH THEIR
STRUCTURAL AND SEMANTIC CHARACTERISTICS*

Lokshin V.S. 258
*FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF
FUTURE TEACHERS OF VOCATIONAL EDUCATION
IN THE CONDITIONS OF DIGITALIZATION OF
SOCIETY*

Авдимирець Н.В. 260
*КОМУНІКАТИВНО ДІАЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ
ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ
ЛІТЕРАТУРИ*

- Алексєєва С.В.** 264
*ПУБЛІКАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА
ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ НАУКОВЦЯ*
- Арделян О.В., Войченко М.Р.** 269
*КОНОТАЦІЯ ЯК ТИП ЛЕКСИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ
ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ ОДИНИЦІ З ПРЕЦЕДЕНТНИМ
ОНІМОМ*
- Богиня Л.В., Трусова Л.В., Скальська С.А.** 275
*ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ
ЯК ЗАСОБУ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ РІВНЯ
СФОРМОВАНОСТІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ*
- Бурлука О.В.** 280
*САМООСВІТА В ЗБЕРЕЖЕННІ ДУХОВНИХ
ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ*
- Василенко О.М.** 284
*ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМІВАННЯМ У КОНТЕКСТІ
СВРОІНТЕГРАЦІЇ*
- Волобуєв В.В.** 289
*ОРГАНІЗАТОРСЬКІ ЗДІБНОСТІ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ-ПРИКОРДОННИКІВ ДО
ПРОЕКТНОГО УПРАВЛІННЯ*
- Вонсович Л.П., Вонсович Ю.В.** 294
*ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ
У ВИКЛАДАННІ ПРЕДМЕТІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ
ПІДГОТОВКИ*

- Гулак А.М.** 299
*СТРУКТУРНО-ЗМІСТОВІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ
ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРИ ВИВЧЕННІ
ТЕМИ «ТИТАН ДУХУ І ДУМКИ: ІВАН ФРАНКО» НА
ЗАНЯТТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ*
- Дубініна Н.В.** 305
*ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В
НЕМОВНИХ ВИЩАХ*
- Євдоченко О.С.** 309
ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ХІМІКІВ
- Єфименко Л.М.** 312
*ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННСВОЇ ГОТОВНОСТІ
ДІТЕЙ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ ЗАСОБАМИ
ДИДАКТИЧНИХ МОВЛЕННСВИХ ІГОР*
- Золотарьов В.С.** 317
*СТАВЛЕННЯ П.М. МІЛЮКОВА ДО УКРАЇНСЬКОГО
ПИТАННЯ У МЕЖАХ ДУМСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ*
- Калашникова Л.В.** 323
*СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИЙ ТРЕНІНГ ЯК
ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ МОДЕРНІЗАЦІЇ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ*
- Каракуркчі Г.В., Голда М.А., Шутов О.О., Осауленко В.М.** 328
*ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОГО
РОЗВИТКУ ВИКЛАДАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ
ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ*

- Карнаух Л.П.** 332
*СУТНІСТЬ ВИХОВАННЯ ШАНОБЛИВОСТІ У ДІТЕЙ
СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В КОНТЕКСТІ
СПІЛКУВАННЯ*
- Кіщук В.В., Барціховський А.І., Дмитренко І.В.,
Бондарчук О.Д., Лобко К.А., Існюк А.С., Грищун Я.П.,
Скічко С.В., Максимчук В.В.** 336
*ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ ТА ЛЕКЦІЙ З ОТОРИНОЛАРИНГОЛОГІЇ В
УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ*
- Коваленко Н.І.** 354
ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНІКА В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ
- Коваль Т.В.** 358
*ІНТЕГРУВАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ
ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІ
НАВЧАЛЬНІ ЗАКЛАДИ*
- Коврига О.О., Нагорна Н.В.** 363
*ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ*
- Комар І.В.** 368
*ФОРМУВАННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА*
- Кондрацька Л.А.** 372
ЦИФРОВІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ УЧНІВ У АРТКЛАСІ
- Концур В.В., Концур М.М.** 377
*ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ ТА ПРЕДМЕТНО-МОВНЕ
ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ (на прикладі Другої світової війни)*

- Корнійчук О.Е.** 381
ВИВЧЕННЯ І МОДЕЛЮВАННЯ ЕКСПОНЕНТИ
- Красілова Ю.М., Васильєва-Халатникова М.О.** 387
МІЖСОБИСТІСНА КОМУНІКАЦІЯ ДІТЕЙ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ
- Кузнецова Г.П.** 394
ПРОБЛЕМНІ ВЕКТОРИ НАВЧАННЯ ФОНЕТИКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ
- Лаврусенко М.І.** 399
СПЕЦИФІКА ЗМАЛЮВАННЯ ПСИХОЛОГІЇ ЛЮДИНИ У МЕЖОВІЙ СИТУАЦІЇ У НОВЕЛІ МАРІЇ МАТІОС «ПРОЩАЙ МЕНЕ»
- Левін О.Л., Перетяцько К.** 404
ВПЛИВ МЕДІА НА ПСИХОЛОГІЧНИЙ СТАН СУСПІЛЬСТВА У НАПРУЖЕНИЙ ЧАС В КРАЇНІ
- Мандражи О.А.** 408
ПРЕДСТАВЛЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ В СУЧАСНИХ ПІДРУЧНИКАХ З МАТЕМАТИКИ
- Мужанова Н.В.** 413
ОСОБЛИВОСТІ САМОПОВАГИ ДОРΟΣЛИХ ЧОЛОВІКІВ ПРИНАЛЕЖНИХ ДО НЕФОРМАЛЬНОЇ СУБКУЛЬТУРНОЇ ГРУПИ
- Мунтян А.О., Колієва І.А., Купцова Т.А., Шпак І.В.** 418
МЕДІАТИВНИЙ ДИСКУРС КОМУНІКАЦІЇ

- Новосьолова В.І.** 423
*ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СТИЙКОСТІ
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ВПРОДОВЖ НАВЧАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ЗОКРЕМА В УМОВАХ
ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЙ*
- Овчаренко О.В., Кушпіль Н.О.** 427
*КОМУНІКАТИВНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВИВЧЕННЯ
МОВИ ХІМІЇ ІНОЗЕМНИМИ СЛУХАЧАМИ НА
ДОУНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ*
- Петрусенко О.М.** 431
*ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ХЛОПЦІВ І ДІВЧАТ З
РОЗЛАДАМИ АУТИЧНОГО СПЕКТРУ*
- Порада О.В.** 434
*ЗАСТОСУВАННЯ ДІЛОВИХ ІГОР У ПЕДАГОГІЧНІЙ
ПРАКТИЦІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Пянковська І.В.** 441
*МОВНІ ЗАСОБИ ВПЛИВУ У КОНТЕКСТІ МЕДІАЕКОЛОГІЇ
(НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ)*
- Ребенок В.М.** 445
*ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У
ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ*
- Семенова Л.С., Романюта І.А.** 449
*ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ
НА ПРИКЛАДАХ ДІЯЛЬНОСТІ ВІДОМИХ ЛІКАРІВ*
- Скляр А.В.** 454
*ПРАКТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ФІЛОСОФІЇ ДАВНЬОГО
СХОДУ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
РІВНОВАГИ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ*

Хитровська Ю.В. 463
*ПІДГОТОВКА ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ ЗА ОСВІТНЬО-
НАУКОВОЮ ПРОГРАМОЮ «ІСТОРІЯ» В КПІ ІМЕНІ
ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ*

Хоменко Т.А. 472
НАЗВИ ВЕРХОВНОГО БОГА У ГЕРМАНСЬКИХ МОВАХ

Шовш К.С. 477
*ФОРМУВАННЯ ПОЛІКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У КОНТЕКСТІ ВИМОГ
ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА*

СЕКЦІЯ 13. 483
ТЕХНІЧНІ НАУКИ

Буратинский А.П., Кожемякина И.Ф. 483
МОМЕНТ ТРЕНІЯ В ПОДШИПНИКАХ СКОЛЬЖЕННЯ

**Додух О.М., Гризо А.А., Костира О.О., Очкуренко О.В.,
Пилипович О.М.** 488
*РОЗРОБКА ТРЕНАЖНО-ІМІТАЦІЙНОЇ АПАРАТУРИ
ПОСТАНОВНИКА АКТИВНИХ ШУМОВИХ ПЕРЕШКОД
З ВИКОРИСТАННЯМ ТРАНСИВЕРА НАСКRF НА БАЗІ
РАДІОАРХІТЕКТУРИ GNU RADIO*

Марусяк Т.М., Роїк Д.М. 492
*ОСОБЛИВОСТІ ФІТОДИЗАЙНУ В ГОТЕЛЬНО-
РЕСТОРАННИХ ПІДПРИЄМСТВАХ*

Марусяк Т.М., Ончуленку І.І. 497
*ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕР'ЄРУ ТА ЕРГОНОМІКА
ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПІДПРИЄМСТВ*

СЕКЦІЯ 14. 503
СОЦІОЛОГІЯ

Hryzo D. 503
*SOCIAL COMMUNICATIONS AS A NEW FOUNDATION
FOR THE US ARMY RECRUITING MARKETING
CAMPAIGN*

Maksymenko O.O. 507
*THE ATTITUDES TOWARDS ENVIRONMENTAL
ISSUES AMONG UKRAINIANS: WHAT WORRIES US
THE MOST AND WHAT WE ARE READY TO DO IN
ORDER TO TACKLE THE PROBLEMS*

СЕКЦІЯ 15. 515
ТУРИЗМ

Пеняк П.С., Руснак В.І. 515
*АРХЕОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ МУКАЧІВСЬКОГО
РАЙОНУ ЯК ОБ'ЄКТ ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ*

Скоростецька О.О. 524
ІННОВАЦІЇ У СФЕРІ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

СЕКЦІЯ 16. 528
КОМП'ЮТЕРНІ НАУКИ

Підховна С.М. 528
*КОМП'ЮТЕРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ САДОВО-ПАРКОВИХ
ОБ'ЄКТІВ*

СЕКЦІЯ 17.
СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА ОБ'ЄКТІВ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

532

Федоренко В.Л.

532

*ГЕНЕЗИС ПРАВОЇ ДОКТРИНИ, ЗАКОНОДАВЧИХ
ОСНОВ І ПРАКТИКИ СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ З
ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ
У XIX СТ. - НА ПОЧ. XX СТ.*

СЕКЦІЯ 15.

ТУРИЗМ

Пеняк П.С.

доцент кафедри туризму,
ДВНЗ "Ужгородський національний університет"
м. Ужгород, Україна

Руснак В.І.

старший викладач кафедри міжнародних комунікацій,
ДВНЗ "Ужгородський національний університет"
м. Ужгород, Україна

АРХЕОЛОГІЧНІ ПАМ'ЯТКИ МУКАЧІВСЬКОГО РАЙОНУ ЯК ОБ'ЄКТ ПІЗНАВАЛЬНОГО ТУРИЗМУ

Як відомо, одним із важливих видів туристично-рекреаційних ресурсів, які є основою для формування туру, є історико-культурні, до яких належать історичні, археологічні, архітектурні пам'ятки а також пам'ятні місця, що пов'язані з життям та діяльністю відомих людей. Мукачівський район Закарпатської області володіє потужним туристично-рекреаційним потенціалом, а більш широке використання археологічної спадщини стало би імпульсом для організації пізнавального та наукового туризму, для яких старожитності давніх епох мають виключне значення. Сьогодні на території району зафіксована 71 пам'ятка археології. Це стоянки, поселення, городища, могильники, давні виробничі осередки від кам'яного віку до раннього середньовіччя. Всі вони вивчені нерівномірно. На деяких зібрано лише підйомний

матеріал або проведено розвідувальні роботи, на інших розкопано по кілька тисяч квадратних метрів культурної площі.

Артефакти стародавнього кам'яного віку (палеоліту) на території району представлені 16 пунктами. Перші стоянки цієї доби були відкриті ще в 1906-1908 рр. Т.Легоцьким на Павловій горі в Мукачеві. Після возз'єднання Закарпаття з Україною в Мукачеві на Чернечій горі колекцію палеолітичних артефактів зібрав колишній ігумен Мукачівського монастиря В.Пронін [13, s. 5-14]. У 1965 р. в околиці Шелестівського городища, а також на горі Тупча М.Анісіюткін виявив три пункти мустьєрських знахідок, на яких зібрав кілька кремінних та кварцитових виробів [11, s. 45-57]. У 70-80-х рр. XX ст. Закарпатська новобудівна експедиція Інституту археології АН УРСР виявила ряд палеолітичних місцезнаходжень на трасі будівництва Транскарпатської шосейної дороги – в Мукачеві, Обаві. Знахідки мустьєрського часу середнього палеоліту представлені місцезнаходженнями Мукачево (Галіш, Чернеча гора, Кам'янка), Кольчино I,II,III. Підйомний матеріал включав дископодібні і аморфні нуклеуси, відщепи, пластини, різці, зубчасті зняряддя, що були виготовлені з крем'янистих і кварцитових порід каменю. Артефакти пізнього палеоліту зафіксовані у Завидові, Іванівцях, Мукачеві (Червона, Чернеча і Павлова гори), Обаві, Синяку [10, s. 22-36]. Серед кам'яних знярядь можна назвати відщепи, пластини, різці, нуклеуси, скребачки. Аналіз сировини показав, що для їх виготовлення базовою служила кремінна галька темного кольору.

Знахідки мезоліту виявлено у 12 пунктах. Це, наприклад, Коноплівці I,II, III, Лавки, Мукачево I-VI, Чинадієво. Підйомний матеріал репрезентований відщепами, уламками пластин, відходами. У переліку знярядь - це ножі на пластинах із загостреною ретушшю, аморфні скребки на відщеплах, одновиймчасті скобелі, кутові різці, аморфні скребла [4, с. 37-45].

Старожитності неолітичної епохи засвідчено у Баркасові, Дерцені, Жнятині, Серне I – VI (всього 9 пунктів). У 1975 р. М.Потушняк започаткував розкопки в урочищі Мала гора в Дерцені. Найбільш ранній горизонт (глибина 0,4-0,5 м) був представлений пам'ятками тиської культури, тобто пізнім неолітом (V-IV тис. до н.е.). У заповненнях напівземлянкових жител виявлено виразні фрагменти горщиків, мисок, кубків, амфор, чашок [6, с. 40]. Посуд був орнаментований врізним орнаментом та чорною фарбою. Тоді ж виявлено наземне прямокутне в плані житло зі стовповою конструкцією стін, яке на основі керамічного матеріалу віднесено до пам'яток тисополгарської культури доби енеоліту.

На території району переважають пам'ятки культури мальованої кераміки (друга половина V тис. до н.е.). Житлами були виключно напівземлянкові споруди, заглиблені в землю на 0,3-1 м. Керамічний комплекс складається з посудин двох виразних груп - грубої кухонної і тонкостінної столової. Основні форми представлені горщиками, мисками, сковорідками. Пам'ятки енеоліту виявлено у 4 пунктах. Це Лалово, Дерцен, Мукачево (урочище Кам'янка) і курганный могильник у Макареві. Вони відносяться до полгарської культури (початок IV – перша чверть III тис. до н.е.). На поселенні у с. Дерцен (урочище Мала гора) досліджено наземні житла зі стовповою конструкцією стін, які були обплетені лозою і обмазані глиною, мали прямокутну і трапецієподібну форму розміром від 5-6 до 8-10 м. Посередині і біля стінок розташовувались вогнища або печі [9, с. 294].

На зміну полгарській культурі у пізньому енеоліті (друга чверть III тис. до н.е.) у Верхнє Потисся прибуло із заходу нове населення, яке на Закарпатті залишило пам'ятки, що отримали назву культури канельованої кераміки або баденської культури. Поселення займали найбільш придатну для життя територію краю, на стику південних відрогів

Карпат та Притиської рівнини. Серед них, наприклад, і поселення, що було виявлено в Мукачеві (урочище Мала гора). Основним критерієм для характеристики культури є кераміка, яка поділяється на дві групи. До першої віднесена крихка, слабо обпалена, виготовлена із погано очищеної глини з домішками половини і шамоту. Поверхня в неї нерівна, як правило, покрита ангобом. Другу групу представляє посуд, що зроблений з добре відмуленої глини з домішками шамоту і піску [9, с. 300]. Серед керамічних форм кількісно переважають горщикоподібні посудини кількох варіантів.

Доба бронзи представлена поселеннями у Дерцені, Ключарках, Станові, Медведівцях, Залужі, Чинадієві, могильниками у Станові, Черевцях, Чопівцях, Чомонині. Ранній період доби бронзи (культура Ніршег, початок II тис. до н.е.) зафіксований на поселенні в урочищі Мала гора в Мукачеві. Тут виявлено напівземлянкові житла із заокругленими кутами розміром від 15 до 20 м². Долівки жител були глинобитними, вогнища розташовувались у центрі житла, багаття - біля жител [2, с. 49-51]. Найбільше речових знахідок припадає на керамічні вироби. Посуд добре обпалений, темно-сірого, коричневого або охристого кольору. Вирізняються два типи - столовий і кухонний. Столовий краще опрацьований, з рівною, інколи лощеною поверхнею, орнаментований. Як кухонна, так і столова кераміка різних розмірів, від 3-5 до 50-70 см висоти. Найбільш поширеним типом посудин були одноручні глечики різних розмірів і варіантів.

До доби ранньої бронзи належать також артефакти культури східнославацьких курганів. На території Мукачівського району вони зафіксовані у Зняцеві, Залужі, Макарьові, Медведівцях. Померлих носії культури ховали під земляними насипами-курганами. За розміром це великі круглі або овальні земляні споруди діаметром 10-15 м, висотою від 1 до 3 м [6, с. 81]. Під курганным насипом на рівні давнього

горизонту виявлені поховання з тілопокладенням та тілоспаленням. Який тип переважав, не встановлено, бо в 65 % курганів поховань не виявлено.

Доба пізньої бронзи репрезентована старожитностями культури Станово (XV – XIII ст. до н.е.). Поселення цієї культури виявлено у Чинадієві, а могильники у Лохові, Черейцях та Чопівцях. Ритуал поховання включав спалення небіжчика поза місцем поховання. Залишки спалених кісток, очищених від попелу і деревного вугілля, збирали в урни і заривали в ямки глибиною 0,5-0,7 м [6, с. 88].

Про майнову нерівність носіїв станівської культури найкраще свідчать бронзові скарби, яких на території району зафіксовано 36. Серед них, наприклад, Брестів, Великі Лучки, Залужжя (2 скарби), Клячаново (6), Медведівці, Обава (2), Станово (2), Чомонин. Найбільшу кількість скарбів виявлено в Мукачеві – 11. В середньому до скарбу входило 15 - 20 предметів, серед яких знаряддя праці, зброя, прикраси, побутові вироби. Кількість схованих у землю речей було мірилом майнового стану їх власника. За вагою найбільшим був скарб із Чинадієва, який нараховував 61 браслет і важив 5,45 кг.

Перехідний етап від доби бронзи до ранньозалізного віку (культура Гава) (XII – VIII ст. до н.е.) на території району засвідчено у Дерцені, Жукові, Серне, Клячанові, Чинадійові, городище на Сорочій горі в Мукачеві. Протягом 1971-1972 років Е.Балагурі проводив охоронні розкопки на Шелестівському городищі. В ході дослідження встановлено існування двох типів жител. До першого віднесено прямокутні в плані житла з кам'яною долівкою, стіни споруджувались із жердин і прутів, обмазаних глиною. Інший тип представляли невеликі овальні в плані житла легкої конструкції, дещо заглиблені в землю [1, с. 38]. В середині житла розміщались вогнищева яма, викладена камінням. Крім опалювальних споруд, було виявлено також печі.

До ранньозалізного віку зараховано поселення в Жукові, Медведівцях, Баркасові, курганні могильники в с. Кольчино на горі Жорнина, в Мукачеві на Малій горі, в с. Куштановиця, який дав назву групі пам'яток, що була поширена на території Верхнього Потисся. Як відомо, у VII-VI ст. до н.е. на просторах Східної Європи виникло могутнє політичне об'єднання скіфів. Хоч територія краю не входила до його складу, однак зазнала певного впливу з боку лісостепових племен межиріччя Дніпра і Дністра, просування яких на захід відбувалося під тиском скіфів. На цей час ґрунтові могильники змінюються курганами, подібно до населення Середнього Подністров'я. Кремація покійника відбувалася на місці або поза місцем поховання. Кальциновані кістки, відділені від залишків ритуального вогнища, зсипали в урни, ямки чи збирали на купки. Після чого насипався курган, у конструкції якого інколи використовували камені. Поселення невеликі, площею від 2,5 до 4 га. Культурний шар залягає на глибині 0,3-0,4 м, житла наземного і напівземлянкового типу [8, с. 24].

Епоха латену, носіями якої вважаються племена кельтів, репрезентована поселеннями у Дерцені, Клячанові, городищем (оппідум) біля Мукачева на горах Галіш і Ловачка. Латенський горизонт у Дерцені представлений двома житлами, рядом прямокутних споруд для випалювання деревного вугілля, керамічними виробами з домішками графіту, знаряддями праці. Городище Галіш і Ловачка мало площу близько 15 га [6, с. 149]. Розкопками різних років виявлено залишки житлових, господарських та виробничих споруд. Знайдено близько тисячі залізних виробів, у тому числі знаряддя праці, зброя, прикраси. Засвідчено існування ковальських, ювелірних, гончарних майстерень. Оппідум був не тільки одним із найбільших економічних центрів Верхнього Потисся, але й відіграв важливу політичну роль.

Про це, зокрема, свідчить карбування власної монети. Його існування припадає на III- I ст. до н.е.

Старожитності першої половини I тис.н.е. на території Мукачівщини засвідчено в Баркасові, Іванівцях, Серне. Підйомний матеріал представлений фрагментами кераміки від ліпних і кружальних сіроглиняних посудин II – IV ст. н.е. і відноситься до пшеворської культури. Носії останньої наприкінці II - на початку III ст. н.е. вклинилися в північнофракійське етнічне середовище Верхнього Потисся. Знахідки римських монет (Ключарки, Мукачево) свідчать про існування торгово-обмінних операцій між носіями пшеворської культури та римськими провінціями Дакією й Паннонією. На поховальних пам'ятках пшеворців (Кленовець, Станово) найкраще збереглися вироби з чорного металу. Насамперед, це стосується зброї і прикрас, які входили до одного з визначальних елементів поховального ритуалу.

Вісім пам'яток на теренах району становлять слов'янські артефакти раннього середньовіччя. Це поселення в Дерцені, Зняцеві, Червеньові, Клячанові (урочище Під Обучем), Форноші, Ракошині (2), курганні могильники в Червеньові і Зняцеві, які датуються VII – IX ст. У 1932 р. Й.Янкович відкрив і започаткував дослідження тілопального курганного могильника в урочищі Козуптово в околиці с.Червеньово. За його підрахунками, курганний могильник нараховував 22 кургани, з яких він у 1932 р. розкопав три, а в 1938 р. - 10 [12, old. 299]. Всі вони були тілопальні, останки розміщалися в урнах, збиралися в пригоршні, ямки і на стародавньому горизонті. Розкопками Й.Янковича було започатковано вивчення слов'янських старожитностей Закарпаття.

Систематичне дослідження слов'янських артефактів краю розпочалося після возз'єднання Закарпаття з Україною. Так, Ф.Потушняк відкрив та обстежив поселення в Дерцені, Форноші, Чинадієві. Було закладено ряд шурфів та зібрано

фрагменти кераміки. Протягом 1947-1955 років К.Бернякович відкрив слов'янські поселення в околиці с.Червеньово [3, с. 439].

У 1961, 1963 - 1964 роках С.Пеняк розкопав шість курганів на курганному некрополі в Червеньові. Первісно він налічував близько 40 курганів. Нині збереглося 18, їх діаметр від 8 до 13 м, висота 0,3-0,6 м. Тілоспалення небіжчика відбувалося поза місцем поховання. Очищені від попелу і деревного вугілля перепалені людські кістки переносились на місце поховання, де їх розміщали трьома способами: в урнах, ямках і на давньому горизонті. Над залишками тілоспалення споруджували глиняний насип. Поховання супроводжували бронзові прикраси, залізні ножі, пряжки, фрагменти навмисно розбитих під час тризни посудин [5, с. 76-78].

Аналіз археологічних старожитностей засвідчив, що на території Мукачівського району представлені в тій чи іншій мірі всі епохи історії людського суспільства - від кам'яного віку до раннього середньовіччя, тому пізнавальний туризм має хороші перспективи для динамічного розвитку. Артефакти давніх періодів існування людського суспільства не були відкриті лише там, де не проводилися пошукові роботи.

Список використаних джерел:

1. Балагурі Е.А. Шелестівське городище – пам'ятка населення ранньозалізної доби Закарпаття. В кн.: Дослідження стародавньої історії Закарпаття. Ужгород: УжДУ, 1972. С. 9 – 75.
2. Балагури Э.А. Население Верхнего Потисья в эпоху бронзы. Ужгород: УжНУ, 2001. 392 с.
3. Бернякович К.В. Древнеславянские памятники Закарпатской области (СССР). *Slovenska archeologia*. 1957. № 6-2. С. 435 – 455.
4. Мацькевий Л.Г. Мезоліт Закарпатської області. В кн.: Проблеми археології Східних Карпат. Ужгород: МПП «Гражда», 1995. С. 37 – 45.

5. Пеняк С.І. Деякі результати дослідження курганного могильника в районі сіл Червенево-Зняцєво Мукачівського району. В кн.: Тези доповідей та повідомлень УЖДУ. Ужгород: УЖДУ, 1963. С. 76 – 78.

6. Пеняк С.І., Пеняк П.С. Археологія Закарпаття: історія дослідження. Ужгород: Краєвиди Карпат, 2013. 256 с.

7. Пеняк С.І., Попович І.І., Потушняк М.Ф. Работы Закарпатской новоостроечной экспедиции. В кн.: Археологические открытия 1975 года. Москва: Изд-во «Наука», 1976. С. 377.

8. Попович І. Закарпаття за доби раннього заліза. Krakow-Lwow: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellonskiego, 2006. 121 с.

9. Потушняк М.Ф. Полгарская и баденская культуры Закарпаття. В кн.: Археология Украинской ССР. Київ: Наукова думка, 1985. Т.1. С. 291 – 305.

10. Ткаченко В.І. Про культурні особливості розвитку пізнього палеоліту Закарпаття. В кн.: Проблеми археології Східних Карпат. Ужгород: МПП «Гражда», 1995. С. 22 – 36.

11. Anisutkin N.K., Banész L. Mustierske nalezisko Turča na Zakarpatskej Ukraine. In: Vychodoslovensky pravek. Nitra, 1971. № 2. S. 45-57.

12. Jankovich J. A munkácsi Lehoczky-múzeum régészeti ásatásai a cseh megszállás alatt. *Hajnal*. Ungvár, 1942. 3-4 köt. 290-301 old.

13. Pronin V.V. Archeologické nálezy na Černeckej hore v Mukačeve (Zakarpatska oblast' USSR). *Študiijně zvesti AŮ SAV*. Nitra, 1959. Č.3. S. 5 – 14.

